

«Այբ» ավագ դպրոց

ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ

Քննաշրջան՝ 2021 թ., ապրիլ
Տևողություն՝ 1 ժամ 15 րոպե
Հավելյալ նյութ՝ Պատասխանների գրքույկ

ՈՒՇԱԴԻՐ ԿԱՐԴԱԼ ԱՅՍ ՈՒՂԵՑՈՒՅՑԸ

Անհրաժեշտ է հետևել *Պատասխանների գրքույկի* կազմին գրված ցուցումներին:

Գրել մուգ կապույտ կամ սև գրիչով:

Պետք է պատասխանել **բոլոր** հարցերին:

Քննության վերջում բոլոր թղթերը հավաքել և հանձնել մեկ տրցակով:

Յուրաքանչյուր հարցի հնարավոր առավելագույն միավորը նշված է հարցի վերջում աջ կողմում:

Հարցերի միավորների ընդհանուր քանակը 32 է:

Այս փաստաթուղթը բաղկացած է 7 տպագիր և 1 դատարկ էջերից:

Հայոց պատմություն

Ուշադրություն. առանց շտապելու կարդացե՛ք և ուսումնասիրե՛ք բերված աղբյուրները: Պատասխանե՛ք հարցերին՝ հիմնավորելով տրված աղբյուրներում առկա փաստերով:

Առաջադրանք 1 (8 միավոր)

Ստորև տրված E հատված V դարի հայ պատմիչ Մովսես Խորենացու «Հայոց պատմություն» աշխատությունից:

Բայց Արշակն ավելի ևս հանդգնելով՝ մի անմիտ գործ գործեց: Մասիս լեռան թիկունքում ևս շինեց մի դաստակերտ՝ մեղավոր մարդկանց ժողովատեղի. և հրաման արձակեց, թե ով կարողանա այդտեղ ընկնել ու բնակվել, նրա վրա դատական օրենքը չի գործի: Անմիջապես ամբողջ հովիտը ծովացած լցվեց մարդկանց բազմությամբ. որովհետև ավանդառուներն ու պարտապանները, ծառաներն ու հանցագործները, գողերն ու մարդասպանները, ուրիշների կանանց փախցնողները և ուրիշ սրանց նմանները փախչում-ապաստանում էին այնտեղ, և նրանց դեմ հարցաքննություն ու դատաստան չկար: Նախարարները շատ անգամ բողոքեցին, բայց Արշակը նրանց չլսեց այն աստիճան, որ նրանք մինչև անգամ Շապուհին դիմեցին: Եվ երբ Շապուհը Հունաստանից ետ էր դառնում, իր սպարապետներից մեկին հայ գնդով ուղարկեց, որ երբ հարմար լինի, Արշակին բռնի, բայց ևս խուսափեց նրանից, փախավ Կովկասի կողմերը՝ վրացիների հետ միանալով:

Հարց Ա

Ո՞ր արքան է հիշատակված աղբյուրում և ե՞րբ է գահակալել: Ո՞ր քաղաքն էր նա կառուցել:

Հարց Բ

Ի՞նչ եք կարծում, ինչո՞ւ էր արքան կառուցել նոր քաղաքը: Ի՞նչ վերաբերմունք ունեին քաղաքի նկատմամբ նախարարները և ինչո՞ւ: Ի՞նչ ճակատագիր ունեցավ քաղաքը: Հիմնավորե՛ք պատասխանը աղբյուրի տվյալներով և ձեր գիտելիքներով:

Առաջադրանք 2 (8 միավոր)

Աղբյուր 1

Ստորև տրված է հատված արդի հայ պատմագետի աշխատությունից:

ԽՍՀՄ-ի մի շարք տարածաշրջաններում բռնկվեցին իսկական միջէթնիկ պատերազմներ: Ազգամիջյան արյունալի ընդհարումների լայն ծավալումը հետևանք էր տարիների ընթացքում իրականացված բոլշևիկյան ազգային քաղաքականության, որի մի մասն էր վարչատարածքային կամայական բաժանումը: Ձգտելով արդարացնել այդ քաղաքականությունը՝ շուրջ 70 տարի Կոմունիստական կուսակցությունը փորձում էր ԽՍՀՄ-ում բնակվող հարյուրից ավելի ազգություններին համոզել, թե երկրում ազգային հարցը հաջողությամբ ու վերջնականապես լուծված է: Այս սկզբունքով առաջնորդվելով՝ իշխող վարչակազմը հետևողականորեն ճնշում էր ազգային ձգտումներին նպատակաուղղված ամեն մի փորձ:

Աղբյուր 2

Ստորև պատկերված է 1986 թ. ԱՄՆ-ում տպագրված ծաղրանկար:

Հարց Ա

Ազգամիջյան ի՞նչ խնդիր բորբոքվեց Հայաստանում խորհրդային շրջանում: Օգտվելով աղբյուրների տեղեկություններից ու ձեր գիտելիքներից՝ բացատրե՛ք այդ խնդրի պատճառները:

Հարց Բ

Ի՞նչ կապ կա ԽՍՀՄ-ի վերաբերյալ Աղբյուր 1-ի տեղեկությունների և Աղբյուր 2-ում պատկերվածի միջև:

Համաշխարհային պատմություն

Առաջադրանք 3 (8 միավոր)

Մեջբերված հատվածը խաչակիրների կողմից Կոստանդնուպոլսի գրավման մասին է:

«Չավթիչները ներխուժեցին Կոստանդնուպոլիս: Նրանք ոսկի և արծաթ էին փնտրում: Սրբապատկերների վրայից պոկում էին ոսկյա և արծաթյա դետալները: Թանկարժեք մետաղներից պատրաստված արձանները հալեցնում և ձուլակտորների էին վերածում: Մարմարյա արձանները պարզապես կտոր-կտոր էին անում: Այն զորքը, որը պատրաստվում էր մարտնչել քրիստոնեական հավատի համար, ավերեց Կոստանդինոս կայսեր հինավուրց քաղաքը»:

Հարց Ա

Ե՞րբ և ո՞ր խաչակրաց արշավանքի ժամանակ է Կոստանդնուպոլիսը նվաճվել խաչակիրների կողմից: Փորձե՞ք բացատրել, թե ի՞նչ նկատի ունի աղբյուրի հեղինակը, երբ նշում է. «Այն զորքը, որը պատրաստվում էր մարտնչել քրիստոնեական հավատի համար, ավերեց Կոստանդինոս կայսեր հինավուրց քաղաքը»:

Հարց Բ

Ո՞ւմ առաջարկությամբ և ինչո՞ւ խաչակիրները գրավեցին Կոստանդնուպոլիսը: Ի՞նչ հետևանքներ ունեցավ այս իրադարձությունը Բյուզանդական կայսրության համար:

Առաջադրանք 4-ը՝ հաջորդ էջում

Առաջադրանք 4 (8 միավոր)

Աղբյուր 1

Ստորև ներկայացված է հատված 1947 թ. մարտի 12-ին ԱՄՆ Կոնգրեսում նախագահ Հարի թրումանի ելույթից, որը հայտնի է «Թրումանի դոկտրին» անունով:

Միացյալ Նահանգների արտաքին քաղաքականության առաջնահերթ խնդիրներից մեկը այնպիսի պայմանների ստեղծումն է, որոնցում մյուս ազգերը և մենք կկարողանանք մշակել հարկադրանքից զերծ ապրելակերպ: ...Շատ երկրների ժողովուրդներին վերջերս, հակառակ իրենց կամքի, պարտադրվել են ամբողջատիրական վարչակարգեր: ԱՄՆ-ի կառավարությունը հաճախ իր բողոքն է հայտնել Լեհաստանում, Ռումինիայում և Բուլղարիայում հարկադրանքի և ահաբեկման քաղաքականության դեմ... Պետք է հայտարարեմ, որ նման իրադարձություններ շատ այլ երկրներում ևս եղել են:

Այս պահին աշխարհում գրեթե յուրաքանչյուր ազգ պետք է ընտրություն կատարի երկու այլընտրանքային ապրելակերպերի միջև: ...Մեկը հիմնված է մեծամասնության կամքի վրա և առանձնանում է ազատ ժողովրդավարական հաստատություններով, ազատ ընտրություններով, մարդու, խոսքի, դավանանքի ազատություններով, քաղաքական ճնշումների բացակայությամբ: Մյուսը հիմնված է մեծամասնությանը բռնի պարտադրված փոքրամասնության կամքի վրա: Այն առանձնանում է ահաբեկչությամբ և հարկադրանքով, մամուլի կառավարմամբ և անհատի ազատությունների ճնշմամբ...

Աշխարհի ազատ ժողովուրդները մեր օգնությունն են ակնկալում իրենց ազատությունը պահպանելու համար: Եթե մենք տատանվենք, կարող ենք վտանգել աշխարհի խաղաղությունը:

Աղբյուր 2

Ստորև տրված է 1948 թ. Մեծ Բրիտանիայում տպագրված ծաղրանկար:

Հարց Ա

Ի՞նչ է նշանակում «սառը պատերազմ» եզրույթը, ո՞ր թվականը և ի՞նչն է համարվում դրա սկիզբը: Քաղաքական և տնտեսական ի՞նչ դրսևորումներ այն ունեցավ:

Հարց Բ

Ըստ ձեզ՝ ո՞վ էր մեղավոր Սառը պատերազմի սանձազերծման համար՝ Միացյալ Նահանգները, թե՞ Խորհրդային Միությունը: Գրե՛ք ձեր վարկածը և հիմնավորե՛ք այն՝ օգտագործելով աղբյուրների տեղեկությունները և ձեր գիտելիքները:

